

Participarea savantului Ion Popescu Voitești la Congresul de Geografie de la Cairo, 1925

Felicia POPESCU

*Motto: " Știința este adevărul, cunoașterea și întrebuițarea forțelor
naturii pentru fericirea omului".*

Răsfoiam, deunăzi, foi gândite și scrise pentru și despre Congresul de Geografie de la Cairo din 1925 de către savantul gorjean. Impresia imediată a fost aceea, copleșitoare, a existenței, acolo, în acele rânduri, a unei gândiri superioare. Deborda din acele pagini o adevărată pasiune pentru științe, pasiune pe care am remarcat-o și la unul dintre foștii studenți ai lui Ion Popescu Voitești*

Dar mai existau, în plus și urme adânci ale unei culturi de ansamblu precum și multă ,multă poezie. Asta m-a dus cu gândul la observațiile făcute de criticul și eseistul francez Roger Callois și de către marele fizician Albert Einstein. Roger Caillois remarcă pe bună dreptate: „Eu nu cred că există opoziție între poezie și știință. Fizicianul german era și mai tranșant:” În gândirea științifică există întotdeauna un element poetic”.

Tot din acele pagini am înțeles că autorul acestora era și un bun patriot .Aproape peste tot, chiar și în cele mai modeste comparații, Voitești aduce în prim plan țara sa .Mai mult ca niciodată mi s-au părut pline de adevăr cuvintele rostite la o întrunire științifică de către marele chimist și biolog francez, Louis Pasteur: „ Omul de știință trebuie să gândească la tot ceea ce face gloria patriei sale .În orice savant veți găsi un mare patriot”.

* Suntem datori să aducem mulțumiri profesorului dr. Ilie Huică pentru impresionanta donație de documente "Ion Popescu Voitești" care se află în colecția de științele naturii a Muzeului JUdețean Gorj și fără de care nu ar fi fost posibilă realizarea acestei lucrări.

Participarea la Congresul de Geografie de la Cairo nu a reprezentat pentru profesorul Voitești prima experiență de acest fel. Mai înainte ,participase efectiv la toate congresele din țară și străinătate, dintre care amintesc doar două: Congresul Internațional de Geologie de la Bruxelles și Congresul Internațional de Geologie a Petrolului de la Londra.

La Congresul de la Cairo, profesorul Voitești a reprezentat Societatea Regală Română de Geografie și Universitatea din Cluj. Tot la acest eveniment a mai fost prezent și colonelul Ionescu- Dobrogeanu care a susținut o lucrare proprie în limba franceză cu titlul tradus: „Despre formarea Deltei Dunării și vechea sa configurație”.

Țările reprezentate la Congresul de la Cairo prin delegați oficiali ai guvernului, au fost Franța, Anglia, Irlanda, Olanda, Grecia, Japonia, Maroc, Palestina, Canada, S.U.A, Argentina, Belgia, Spania, Siria, Persia, Polonia, Portugalia, Serbia, Suedia și Cehoslovacia. Numărul participanților la congres a fost de aproximativ 400-500 de persoane. Cei mai mulți reprezentanți au avut Italia, Franța și Polonia. Biroul general al congresului a fost ales după cum urmează: General Vachelli-președintele congresului; Excelența Sa Adly Pașa Iegen și John Parivicepreședinți; Adolphe Cattoni Bey-secretar general. Lucrările au fost împărțite pe secțiuni și s-au desfășurat între 2 aprilie-9 aprilie 1925. Cele 5 secțiuni specializate au fost:

1. Geografie matematică, Geodezie și Cartografie;
2. Geografie fizică,
3. Geografie biologică și Geografie umană;
4. Antropologie și Etnografie;
5. Istoria Geografiei și Geografie istorică.

Lucrările reprezentanților României au făcut parte din secțiunea a -II- a.

În continuare, ne vom opri pe scurt și asupra traseului parcurs de delegația română de la ieșirea din țară și până la sosirea în Egipt. Plecarea s-a făcut din Constanța, joi, 26 martie, cu vaporul “*România*”. Vineri dimineață, s-a ajuns la Constantinopol, unde, din cauza numărului

mare de evrei, vaporul nu a avut voie să acosteze. Duminică dimineață, vaporul „România” a sosit la Haiffa unde au debarcat cei mai numeroși emigranți evrei, provenind, îndeosebi, din Uniunea Sovietică. Pe vapor se mai aflau și numeroși universitari polonezi și cehoslovaci care mergeau la inaugurarea Universității din Ierusalim. Dar la Haiffa au avut loc și anumite incidente. Dar la Haiffa au avut loc și anumite incidente. Aici, în sala de mese, s-au ținut discursuri ofensatoare la adresa României. Autorii acestora erau tocmai universitarii de care vorbeam, tot evrei, la origine. La Haiffa au fost vizitate „Nazaretul” și Mănăstirea „Buna Vestire”. De la Haiffa, delegații au plecat cu vaporul spre portul Iaffa. Cu o amabilitate rară, după cum spune Voitești, reprezentanții regelui României în acest oraș i-au condus pe delegați ”printre grădini de portocali, până la Ierusalim”. Aici, delegația română a fost găzduită la patriarhie, patriarhul Damianos acordând și audiențe. La Ierusalim s-au organizat vizite la Sfântul Mormânt, la Muntele Măslinilor, la Marea Moartă, la Iordan, unde s-a putut asista la botezul unui grup de hagioși și la Ierichon. La Cairo s-a ajuns pe 1 aprilie 1925, seara. Drumul până acolo a fost făcut cu trenul, trecându-se pe la Kantara, pe canalul de Suez. Cairo i s-a părut profesorului român un oraș modern și ca stil și ca dispoziție și ca ordine a străzilor și prin amenajarea parcurilor, toate amintind de influența englezilor. Profesorul Voitești nu a putut participa nici la solemnitatea de deschidere a congresului, la care a asistat și regele Egiptului Fuad I. (fostul sultan Ahmed Fuad) și nici la stabilirea listei vorbitorilor cu ocazia sărbătoririi cinquentenarului Societății Regale de Geografie din Egipt. Acesta a fost și motivul pentru care a fost nevoit să adreseze în scris președintelui congresului și președintelui Societății Regale de Geografie a Egiptului următoarele mesaje:

Domnule Președinte,

Am onoarea de a vă adresa un foarte călduros salut în numele Societății Regale Române de Geografie, aflată sub înalta președinție a Majestății sale Regele Ferdinand I și în numele Universității din Cluj, în

același timp cu urările lor cordiale ca reuniunile Congresului Internațional de Geografie de la Cairo, să obțină rezultate științifice foarte fecunde.

Subsemnatul Prof. Dr. I. P. Voitești

Domnule Președinte,

Sosind la Cairo, după stabilirea programului de celebrare a cinquentenarului Societății Regale de Geografie a Egiptului, vă rugăm să binevoiți a transmite cu acest prilej, din partea Societății Regale de Geografie a României, aflată sub înalta președinție a Majestății sale Regele Ferdinand I și din partea Universității din Cluj, centrul de cultură din Dacia Superioară, instituție a cărei delegat sunt eu, expresiile omagiilor lor cele mai cordiale pentru splendida activitate a S. R. G. E., precum și cele mai bune urări ale lor pentru viitor,

Subsemnatul Prof. Dr. I. P. Voitești

Mesajele au fost redactate în limba franceză, variantele citate anterior fiind traduceri în română.

La festivitatea de închidere din seara de joi, 9 aprilie 1925, profesorul Voitești a adresat în numele Societății Regale Române de Geografie un mesaj verbal, de asemeni, în limba franceză. Voi prezenta varianta tradusă a acestui mesaj:

Domnule Președinte, Doamnelor, Domnilor,

Se cunoaște prin experiența de viață umană, că trecutul unui popor este cea mai bună garanție pentru dezvoltarea sa în viitor. Fiecare dintre noi are prezent în imaginația sa trecutul istoric al acestui nobil și ospitalier popor al Egiptului, care ne-a oferit ocazia de a participa, după marele război, la prima reuniune a unui Congres Internațional de Geografie, dar nici o imagine, nici măcar aceea pe care eu am avut-o la 16 ani, ca liceean, când am citit în Maspero, pentru prima oară istoria vechiului Egipt, nu depășește în splendoare realitatea acestui trecut.

Cu sufletul plin de admirație pentru acest trecut, în numele Societății Regale de Geografie a României, aflată sub înalta președinție

a Majestății sale Regele Ferdinand I, societății care și-a sărbătorit cinquentenarul atât de bogat în realizări, Societatea de Geografie a Egiptului și în numele Universității din Cluj, centrul de cultură al Daciei Superioare, îmi permit să exprim omagiile și urările de prosperitate cele mai sincere acestui popor, al cărui viitor este, de altminteri, garantat de trecutul său și celui care conduce destinul acestui ospitalier popor al Egiptului, Majestății Sale, Regele Fuad I, omagiile noastre și cele mai sincere urări de sănătate pentru a continua opera atât de admirabil începută.

Prof. Dr. I.P.Voitești.

Prezentarea lucrărilor de specialitate la Congresul Internațional de Geografie de la Cairo s-a desfășurat între zilele de joi, 2 aprilie, și joi, 9 aprilie 1925, când a avut loc banchetul de adio, la hotelul "Heliopolis Palace".

Comunicarea profesorului Voitești purta titlul "*Prezența de blocuri și calote fațetate și striate într-o <argilă în bloc> nu este totdeauna un argument decisiv pentru a o considera ca glaciară*".

În colecția Muzeului Județean Gorj se găsesc două manuscrise diferite ca extindere ale acestei comunicări, ambele în limba franceză. Pentru a câștiga spațiu, voi prezenta lucrarea mai scurtă pe care Voitești a oferit-o pentru stadiul preliminar, președintele secțiunii a II-a (de Geografie fizică), francezul de Mergerie.

Prezența de blocuri și calote fațetate sau striate într-o <argilă în bloc> nu este întotdeauna un argument decisiv pentru a o considera ca glaciară.

Într-o brechie tectonică din masivul de sare de la Podenii Noi, pe bordura exterioară a Subcarpaților, în România, noi am găsit blocuri fațetate și striate (în paralel) prezentând aproape toate formele descrise ale glaciariului permian de la „Punjab” (Punjab) - India. În afară de „argilele în bloc”, care constituie formațiuni glaciare tipice, se mai cunosc

ca blocuri fațetate și striate mecanic cele de la Bex (în Elveția-prin surpări) și cele, Buchberg-Gerolle, de la Hertsfeldhausen (Germania).

Dar, considerând și stratele pe care le conțin, aceste blocuri nu pot fi confruntate nicicând cu cele ale argilelor glaciale în bloc, în timp ce a ceea găsite de noi în brecea tectonică din masivele de la Podenii Noi pot fi foarte ușor confundate cu cele șlefuite și fațetate de glaciațiune, cu atât mai mult cu cât masa care le conține este fin măcinată, argilo-nisipoasă. Aceste blocuri seamănă în totalitate cu cele descrise ca aparținând permianului de la Punjab, formațiuni considerate ca glaciare. Structura acestei formațiuni se găsește în întregime în brecea tectonică, pe care am găsit-o în România, în jurul masivului de sare (o masă fin argiloasă, conținând blocuri și clipe numeroase de diferite roci dure și moi – rocile moi neputând fi niciodată într-o argilă glaciară în bloc). În plus, în regiunea Salt Range – Punjab, India, tot complexul tronează pe mările sărate. Din aceste motive, ajungem la concluzia că elementele considerate de noi ca glaciare pot fi considerate ca o brechie tectonică fosilă. În fața noilor descoperiri, pe care am avut onoarea să le prezint, cred că este necesar ca geologii și geografii competenți să supună permianul de Punjab unei noi revizuirii. *Prof. dr. I. P. Voitești*

Tot în perioada aceea, cuprinsă între 2 și 9 aprilie 1925, au avut loc și unele serbări, recepții și excursii. La întoarcere, delegații români au trecut prin Italia, Austria și Ungaria. În Italia au vizitat Neapole cu împrejurimile, Vezuviu și Roma, „cu tot ce s-a putut vedea în două zile”. În Austria, românii au petrecut mai multă vreme la Viena, unde, în seara zilei de sâmbătă, 25 aprilie 1925, la Universitate, s-a organizat o reuniune științifică de către prof.dr.OBERHAMER, președintele Societății Geografice și de către prof. dr. LEITER, secretar general, împreună cu Societatea Geologică din Viena.

În urma participării la Congresul de la Cairo, unde a fost însoțit și de soția sa, Elena Luna, profesorul Voitești a prezentat Societății Regale de Geografie un raport detaliat (încadrat cu nr.72/1925).

Închei amintind cuvintele marelui filosof rus Berdiaev, cuvinte care și-au găsit împlinire prin opera geologului Ion Popescu Voitești: „Dumnezeu așteaptă de la creațiile oamenilor un răspuns la propria creație”.